

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

MODERN APPROACHES TO FORMING THE RHETORICAL COMPETENCE OF FUTURE JOURNALISTS IN THE PROCESS OF LEARNING LINGUISTIC EDUCATIONAL COMPONENTS

Статтю присвячено обґрунтуванню сучасних підходів до формування риторичної компетентності майбутніх журналістів на заняттях мовознавчих дисциплін.

У процесі вивчення й аналізу наукової літератури та спеціальних досліджень з'ясовано, що проблема підходів до навчання у кінці ХХ – на початку ХХІ століття стала предметом зацікавленості багатьох українських лінгводидактів, педагогів і психологів, у працях яких схарактеризовано зміст означеного поняття, а також окреслено технологічні аспекти практичної реалізації в освітньому процесі. Описано деяку термінологічну розбіжність у тлумаченні поняття «підхід до навчання», коли в змістових характеристиках дослідники ототожнюють його з такими категоріями, як принцип, метод, технологія, взаємодія суб'єктів освітнього процесу, тип навчання, що до певної міри ускладнює цілісне сприйняття його статусу в термінологічній системі. Акцентовано, що поява в науковому дискурсі сучасного лексикографічного електронного видання авторського колективу (Н.Голуб, О.Горошкіна, Л.Попова) «Методика навчання української мови. Термінологічний словник», в якому вміщено лінгводидактичні терміни, в тому числі й міжгалузевого характеру, що ввійшли в активний обіг сучасної лінгводидактики, подано й належно обґрунтоване та уніфіковане поняття «підхід до навчання», запропоноване С. Омельчуком у формулюванні: «підхід до навчання – це базова дидактична категорія, що визначає стратегію і тактику навчального процесу; це методологічна категорія лінгводидактики, що позначає складне багатовимірне явище, системну сукупність якого становлять принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання і яке характеризується концептуальністю, процесуальністю, системністю, керованістю і дієвістю». Зазначено, що логіка нашого наукового пошуку зумовила розкриття авторського бачення через тлумачення змісту термінового поняття «підхід до навчання», яке розглядаємо як базову категорію лінгводидактики, багатовимірний феномен, невід'ємними складниками якого є принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання, спрямовані на системну реалізацію спроектованої стратегії навчання мовознавчих дисциплін. Крім того, у контексті обраної проблеми дослідження проаналізовано й описано складники риторичної компетентності майбутнього фахівця медійної галузі, теоретичними підвалинами для формування якої обрано сучасні підходи до організації освітнього процесу майбутніх журналістів на заняттях мовознавчих дисциплін як дієві освітні й самоосвітні стратегії в умовах змішаного навчання.

Ключові слова: підхід до навчання, структурні складники поняття «підхід до навчання», сучасні підходи до формування

риторичної компетентності майбутніх журналістів, складники риторичної компетентності, реалізація сучасних підходів на заняттях мовознавчих освітніх компонентів.

The article focuses on the substantiation of modern approaches to forming the rhetorical competence of future journalists in the process of learning linguistic educational components.

In the course of studying and analyzing scholarly sources and special studies, it was ascertained that the issue of approaches to learning and teaching in the late 20th – early 21st centuries became the subject of research of a number of Ukrainian linguists, pedagogues and psychologists, whose works clarified the meaning of the notion, as well as outlined technological aspects of practical implementation in the educational process. Some terminological discrepancy in the definition of the concept "approach to learning" is described. Meanwhile, in the content characteristics researchers identify it through such categories as principle, method, technology, interaction of subjects of the educational process, type of learning, which to some extent complicates the holistic perception of its status in the terminological system. It is emphasized that the emergence of the modern lexicographic electronic edition by the authors' collective (N. Golub, O. Goroshkina, L. Popova) "Methodology of teaching the Ukrainian language. Terminological dictionary" contain linguistic and didactic terms, including those of an interdisciplinary nature, which are in the active circulation in modern linguistic didactics. It provides a properly substantiated and unified concept of "approach to learning", construed by S. Omelchuk in the statement: "approach to learning is a basic didactic category that determines the strategy and tactics of the educational process; it is a methodological category of linguistic didactics, denoting a complex multidimensional phenomenon, the system of which consists of principles, technologies, methods, means and forms of education and which is characterized by conceptuality, procedurality, systematicity, controllability and effectiveness". It is stressed that the logic of our scientific research determined the disclosure of the author's vision through the interpretation of the meaning of the term "approach to learning", which we consider as a basic category of linguodidactics, a multidimensional phenomenon, the integral components of which are principles, technologies, methods, techniques, means and forms of learning, aimed at the systematic implementation of the planned strategy for teaching linguistic disciplines.

In addition, in the context of the chosen research problem, the components of the rhetorical competence of the future specialist in the media industry were analyzed and described, the theoretical foundations thereof were chosen to form modern approaches to the establishment of the educational process of future journalists in the

УДК 378.016:808.5]:067.39
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.62>

Даценко Д. Р.

аспірантка III року навчання кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка

classes of linguistic disciplines as effective educational and self-educational strategies in the conditions of mixed learning.

Key words: approach to learning, structural components of the concept of "approach to learn-

ing", modern approaches to the formation of rhetorical competence of future journalists, components of rhetorical competence, implementation of modern approaches in the process of learning linguistic educational components.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасний швидко змінюваний соціум, доленосні виклики сьогодення, домінування компетентної парадигми в усіх ланках української освіти, запити суспільства на достовірну інформацію по-особливому актуалізують проблему формування генерації фахівців медійної галузі, здатних якісно виконувати професійні обов'язки з урахуванням нестандартних ситуацій.

Нові умови функціонування журналістики як важливої галузі сьогодення, що оперує потужними інформаційними ресурсами й сучасними електронними системами, зумовлюють оптимізацію змісту й технологічних аспектів організації освітнього процесу майбутніх фахівців сфери соціальних комунікацій. Діапазон професійного функціоналу майбутнього журналіста охоплює спектр професійних завдань, спрямованих на оперативне оброблення й аналіз здобутої з різних джерел інформації, продукування й осмислене інтерпретування власної інформації, усвідомлено й ситуативно доречно послуговуватися неповторними ресурсами української мови з дотриманням професійного українськомовного етикету під час багатоканальної комунікації.

Нині професія журналіста набула особливої популярності в суспільстві, оскільки традиційні засоби (радіо, газета, телебачення) стали витіснені інноваційні – інформаційні, глобальні, медійні та інші засоби масової інформації. Існує запит сучасного суспільства на компетентного національно свідомого фахівця медійної галузі з розвиненим критичним мисленням, емоційним інтелектом, що володіє мовною майстерністю, вміє адаптувати й оприлюднювати здобуту й опрацьовану з різних ресурсів інформацію під відповідний життєвий контекст громадян, їхній психічний стан в умовах воєнної агресії російської федерації. Тому проблему формування риторичної компетентності майбутніх журналістів у процесі засвоєння мовознавчих дисциплін визначаємо як актуальну, що відповідає соціальному замовленню, має належну законодавчу базу (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті, Концепція мовної освіти України, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, Національна стратегія розвитку освіти в Україні) й спонукає до пошуку ефективних дидактичних стратегій, закладених у потенціалі сучасних підходів до формування професійної та організаційної компетентностей,

риторичної зокрема, майбутніх фахівців на заняттях мовознавчих дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемі сучасних підходів до навчання здобувачів вищої освіти й прикладним аспектам їх реалізації присвячено праці: психологів (І. Бех, Л.Карамушка, С. Максименко, Л. Найдьонова, В. Семиченко, О. Сергєєнкова та ін.); педагогів (А. Алексюк, Н. Бібік, В. Бондар, Л. Вовк, М. Євтух, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.); лінгводидактів (З. Бакум, В. Вітюк, Н. Голуб, О. Горошкіна, М. Греб, Т. Груба, Р.Дружененко, О. Караман, С. Караман, О. Копусь, Г. Кузнецова, О. Кулик, О. Кучерук, О. Любашенко, Н.Луцан, Л.Мамчур, Н. Мордовцева, Л. Овсієнко, С. Омельчук, М. Пентиліук, А. Попович, Т. Рудюк, Т. Симоненко, М. Цуркан, І. Хом'як та ін.). Опрацювання спеціальних джерел засвідчує, що теорію журналістської діяльності, застосування засобів масової комунікації в освітньому процесі вищої школи багатоаспектно досліджували В. Галич, С. Гуревич, В. Здоровага, І. Михайлин, В. Різун, Г. Онкович, Н. Сасенко, С. Сірополко, Л. Світич, І.Чемерис, Ю. Шаповал та ін. Багатовекторна проблема формування риторичної компетентності фахівців різних галузей стала предметом зацікавлень багатьох філософів, лінгвістів (В. Андрущенко, Ф. Бацевич, М. Ковалик, Т. Космеда, В. Кремень, Л. Мацько, В. Огнев'юк, М. Плющ, Г. Сагач, П. Саух та ін.). Окремі сегменти формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітнянської галузі в процесі навчання окремих дисциплін мовознавчого циклу розроблено в працях сучасних дидактів і лінгводидактів (З.Бакум, Н. Бібік, А. Богуш, Л. Вовк, Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, О. Ковтун, О. Копусь, О. Кучерук, В. Ницета, І. Нагрибельна, М. Оліяр, Н. Остапенко, Т. Симоненко, С. Сисоєва та ін.). Не дослідженою донині залишається проблема формування риторичної компетентності в майбутніх журналістів на заняттях мовознавчих дисциплін, обґрунтування структури та складників риторичної компетентності майбутніх журналістів з урахуванням особливостей організації освітнього процесу у закладах вищої освіти в умовах змішаного навчання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У спеціальній літературі різноаспектно проаналізовано й обґрунтовано поняття «риторична компетентність» майбутніх фахівців багатьох галузей, проте сучасні підходи до формування риторичної компетентності майбутніх журналістів під час вивчення мовознавчих дисциплін не знайшли належного висвітлення

в українській лінгводидактиці вищої школи. Надважливі аспекти проблеми визначення структури й складників риторичної компетентності майбутніх журналістів, а також формування риторичної компетентності майбутніх журналістів у процесі навчання мовознавчих дисциплін залишаються мало дослідженими й потребують наукового аналізу.

Мета статті – обґрунтувати сучасні підходи до формування риторичної компетентності майбутніх журналістів у процесі навчання мовознавчих дисциплін.

Для реалізації мети визначено такі завдання: проаналізувати й уточнити зміст понять: «риторика», «риторична компетентність майбутніх журналістів», «підхід», «підхід до навчання мови»; визначити й описати структуру, складники риторичної компетентності майбутніх журналістів та окреслити шляхи реалізації сучасних підходів до формування риторичної компетентності майбутнього журналіста під час навчання мовознавчих дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Аналіз і синтез теоретичних напрацювань науковців різних галузей дали змогу встановити багатоаспектність позицій у тлумаченні змісту поняття «риторика», яку дослідники (С. Гуревич, І. Михайлин, В. Різун, Г. Онкович, Н. Саєнко, Л. Світич, І. Чемерис, Ю. Шаповал та ін.) характеризують як науку й навчальну дисципліну, ототожнюючи її з красномовством, ораторським мистецтвом, культурою усного й писемного мовлення. У працях дослідників (Н. Голуб, А. Зязюн, Л. Мацько, В. Нищета, Г. Сагач) риторику схарактеризовано як навчальну дисципліну, належне засвоєння теоретичних і прикладних засад якої є показником загальної культури майбутнього фахівця. У дослідженні риторику розглядаємо як соціально значущу навчальну дисципліну, спрямовану на розвиток у майбутніх журналістів мовної майстерності, мовного смаку, вміння ефективно взаємодіяти в процесі міжособистісного спілкування, продукувати стратегії ефективної комунікації під час інтерв'ювання, виступів перед аудиторією, обговорення актуальних професійних проблем у форматі дискусій.

Професія журналіста зорієнтована на особливий вид діяльності, який, крім знань з фаху, передбачає наявність самобутнього сприйняття, розвиненого емоційного інтелекту й володіння мистецтвом слова, тобто сформованою риторичною компетентністю. Тому означене поняття «риторична компетентність майбутніх журналістів» розглядаємо як складне багатовимірне особистісне утворення, що містить достатній обсяг риторичних знань, способи критичного мислення, сукупність особистісних цінностей, мовний досвід, навички красномовства, здатність до прогнозування комунікативної реакції учасників міжособистісної

взаємодії, що віддзеркалюють здатність майбутнього журналіста якісно виконувати професійні завдання.

Поділяємо продуктивні позиції науковців (О. Залюбовська, Л. Каніолоцька, Т. Конівіцька, О. Корчова, В. Нищета, А. Певрушина та ін.) щодо багатоваріантності структури базового поняття «риторична компетентність», кожен із яких репрезентував опис складників риторичної компетентності здобувачів освіти з урахуванням специфіки фаху чи статусу здобувача освіти. Услід за Т. Конівіцькою, основними структурними складниками риторичної компетентності майбутніх фахівців виокремлюємо такі: *мотиваційно-ціннісний, інформаційно-когнітивний, функціонально-діяльнісний, професійно-адаптивний* [5], оскільки саме ці складники, на наш погляд, віддзеркалюють багатовекторність риторичної діяльності майбутніх журналістів, а отже, дають змогу оновити зміст і технологічні аспекти мовленнєво-риторичної підготовки майбутніх журналістів у процесі навчання мовознавчих дисциплін. Мотиваційно-ціннісний складник риторичної компетентності для майбутніх журналістів зумовлює організацію такої системи навчання мовознавчих дисциплін студентів, що ґрунтується на задіянні й розвитку мотиваційного їх ресурсу, усвідомленні значення обраного риторичного інструментарію для виконання професійних завдань. Ціннісний сегмент складника відображає осмислене ставлення кожного здобувача фаху журналіста до риторичної діяльності як одного з вагомих чинників професійного саморозвитку, самоствердження, самореалізації.

Інформаційно-когнітивний складник риторичної компетентності для майбутніх журналістів передбачає поєднання мисленнєвого, знаннєвого (мовні, стилістичні, риторичні знання), а також інформаційного компонентів, зорієнтованх на розвиток емоційного інтелекту особистості, гнучкості, самостійності, критичного мислення, комунікативно доцільне використання теорії з усіх розділів мовознавчої науки. Інформаційний сегмент складника, підпорядкований принципам доступності, об'єктивності, вірогідності, повноти й точності інформації, сприяє відпрацюванню вмінь та навичок майбутніх журналістів відшукувати з різних ресурсів інформацію, обробляти її й транслювати в різновіковій аудиторії з використанням інформаційних стратегій впливу та переконування.

Діапазон функційно-діяльнісного складника риторичної компетентності для майбутніх журналістів містить мовленнєвий, коннективно-операційний, творчий, експресивно-емоційний (невербальний) компоненти, що передбачають доцільний добір засобів міжособистісного спілкування з дотриманням норм літературної мови та норм мовленнєвого етикету. Правильність, виразність, чистота, точність, логічність, багатство

мовлення є визначальними показниками якісних характеристик під час комунікації.

Професійно-адаптивний складник риторичної компетентності для майбутніх журналістів містить комунікативний, перцептивно-реактивний, рефлексивний, психолінгвістичний складники. Кожен із виокремлених компонентів є невід'ємною мікроструктурою цілісного складника й спрямований на формування в майбутнього журналіста продуктивних способів та технік безпосередньої комунікативної взаємодії з аудиторією. Надважливим компонентом професійно-адаптивного складника вважаємо рефлексивний, оскільки він виконує об'єднувальну функцію у процесі риторичної діяльності майбутнього фахівця медійної галузі й ґрунтується на процесах самопізнання, самоаналізу й самооцінювання.

Хоч у сучасних українських лексикографічних виданнях відсутнє тлумачення змісту поняття "підхід", проте в науковому обігу функціонують визначення поняття "підхід", що віддзеркалюють різне семантичне наповнення, зокрема як сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь [2]; системна організація та самоорганізація освітнього процесу [4;6]; педагогічна взаємодія суб'єктів освітнього процесу [3]; сукупність концептуальних принципів, способів, прийомів розгляду процесів у галузі освіти; закономірності, принципи, форми, методи і прийоми роботи з мовно-мовленнєвим матеріалом [7;9]; засіб концептуалізації знань, що визначається якоюсь ідеєю, концепцією, теорією [12]; підґрунтя, що дозволяє цілісно формувати ту чи іншу компетентність студента [10]; методологічна категорія лінгводидактики [11].

О.Кулик здійснено зіставний аналіз змісту означеного поняття, що дав змогу їй зробити такі узагальнення: «у наведених визначеннях потлумачено трансформовані й деталізовані різною мірою одні й ті ж категорії. Щоправда, спільною в аналізованих тлумаченнях є домінанта *принципи* як основоположні ідеї, що виконують регулятивну функцію в моделюванні освітнього процесу; відмінною – варіативне найменування базового поняття (стратегічна система, засіб концептуалізації знань, методична категорія)» [6].

У статті за вихідне взято обґрунтоване та уніфіковане поняття «підхід до навчання», запропоноване С. Омельчуком у формулюванні: «підхід до навчання – це базова дидактична категорія, що визначає стратегію і тактику навчального процесу; це методологічна категорія лінгводидактики, що позначає складне багатовимірне явище, системну сукупність якого становлять принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання і яке характеризується концептуальністю, процесуальністю, системністю, керованістю і дієвістю» [8; 11]. Логіка нашого наукового пошуку зумовила

розкриття авторського бачення через тлумачення змісту термінового поняття «підхід до навчання», яке розглядаємо як базову категорію лінгводидактики, багатовимірний феномен, невід'ємними складниками якого є принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання, спрямовані на системну реалізацію спроектованої стратегії навчання мовознавчих дисциплін.

Зміст означеного поняття корелюється із завданнями нашого дослідження, відтак виокремлено визначені українськими педагогами (Н. Бібік, І. Зязюн, М. Лук'янова, О. Овчарук, О. Пометун та ін.) та лінгводидактами ((З. Бакум, О. Горошкіна, Н. Голуб, М. Греб, Т. Донченко, С. Караман, А. Нікітіна, С. Омельчук, М. Пентилюк, Г. Шелехова та ін.) як пріоритетні такі сучасні підходи до навчання: *особистісно зорієнтований, системний, словоцентричний, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, компетентнісний, контекстний, проблемний, соціокультурний*, які спрямовані на формування риторичної компетентності майбутніх фахівців освітньої галузі в процесі навчання мовознавчих дисциплін, а також можуть бути трансформовані для формування риторичної компетентності майбутніх журналістів. Сучасними українськими лінгводидактами (Н. Голуб, О. Копусь, В. Нищета, С. Омельчук) визначено такі пріоритетні підходи до навчання мови:

– *українознавчий* (передбачає засвоєння студентами мовної картини світу засобами рідної мови, формування національної свідомості особистості);

– *діяльнісно-орієнтований* (передбачає формування системи компетенцій – мовної, мовленнєвої, соціокультурної та діяльнісної. Діяльнісна компетенція посідає займають чільне місце у вдосконаленні методики навчання мови);

– *текстоцентричний* (сприяє формуванню у студентів-філологів, на підґрунті здобутих знань зі стилістики, культури мовлення, лінгвістики тексту, практичних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності);

– *компетентнісний* (на сьогодні є втіленням інноваційного процесу в освіту; забезпечує формування низки компетенцій (загальних, лінгвістичних, комунікативних, соціолінгвістичних, дискурсивних та інших), якими має оволодіти кожен мовець) [2; 4; 9; 11].

З-поміж множини обґрунтованих у педагогічній науці підходів до навчання здобувачів вищої освіти (*особистісно зорієнтований, діяльнісно-орієнтований, системний, словоцентричний, українознавчий, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, компетентнісний, контекстний, проблемний, соціокультурний та ін.*) як пріоритетні у формуванні риторичної компетентності майбутніх журналістів у процесі навчання мовознавчих дисциплін вважаємо *словоцентричний*,

комунікативно-діяльнісний, текстоцентричний, компетентнісний, оскільки вони концептуально підпорядковані змістовим, процесуальним і технологічним аспектам мовленнєво-риторичної діяльності здобувачів освіти.

Словоцентричний підхід визначаємо як лінгводидактичну категорію, що реалізується в процесі навчання здебільшого шляхом дефініційного аналізу, який передбачає усвідомлення та використання словникових тлумачень семасіологічного, ономасіологічного, реляційного рівнів. В умовах сучасної інтенсивної міжмовної взаємодії в медійних ресурсах, функціонування масиву іншомовних запозичень систематична робота над словом, його лексичним значенням за всіма словниковими дефініціями набуває особливого значення для майбутніх журналістів, оскільки сприяє напрацюванню глибокої обізнаності їх у невичерпному лексичному масиві, а також формує практичні вміння й навички точного слововживання в найрізноманітніших комунікативних контекстах. Словоцентричний підхід на заняттях мовознавчих дисциплін дає змогу сформулювати в майбутніх журналістів точність і виразність у слововживанні залежно від стилю мови, мовну вправність, мовне чуття, вміння креативно розробляти мнемонічні прийоми для зацікавлення аудиторії, спонтанно інтерпретувати лексеми професійного вжитку як індивідуальну мовотворчість.

Комунікативно-діяльнісний підхід зорієнтований на вироблення в суб'єктів навчання практичних навичок оптимальної комунікативної поведінки з урахуванням конкретної ситуації спілкування. Реалізація означеного підходу в закладі вищої освіти докорінно змінює функції викладача і студентів в освітньому процесі, сприяє залученню майбутніх журналістів в активну самоосвітню діяльність із застосуванням інтерактивних методів організації риторичної діяльності на заняттях мовознавчих дисциплін. Крім того, моделювання комунікативних ситуацій, що спонукають до індивідуальної мовотворчості, формування мовного іміджу, пов'язаного із професійною комунікацією, аналізом, обробленням й адаптуванням різноманітної інформації, а також проєктування комунікативних стратегій і тактик відповідно до пропонованих після опрацьованої лінгвістичної теорії як дієвого інструмента для практичного опанування мови.

Базове поняття «*текстоцентричний підхід*» ґрунтується на уявленні про текст як результат і продукт інтелектуальної діяльності, репрезентоване в закладах вищої освіти монологічними й полілогічними текстами викладача й студентів на лекціях, семінарських, практичних, лабораторних заняттях творчих роботах студентів. Продуктивність текстоцентричного підходу на заняттях мовознавчих дисциплін визначаємо широким діапазоном дидактичних можливостей – від роботи

над дефініціями конкретної лексеми, введення в речення, текст, до побудови проблемних запитань, проведення дискусій на суспільно значущі теми, використання різноманітної інфографіки, інших вербальних і невербальних засобів для аналізу мовних засобів, а також риторичних фігур та прийомів в оформленні індивідуального тексту відповідної жанрової належності та стилю мовлення.

Домінування в сучасній освіті компетентнісної парадигми об'єктивно підтверджує пріоритетну роль *компетентнісного підходу* в формуванні риторичної компетентності майбутніх журналістів на заняттях мовознавчих дисциплін, оскільки вирізняється компетентнісною моделлю освіти, вищої зокрема, що сприяє реалізації практико-орієнтованого навчання майбутніх фахівців медійної галузі. Універсальність компетентнісного підходу уможливорює виокремлення в структурі професії майбутніх журналістів стрижневого складника як підґрунтя для ефективного опанування змісту мовознавчих дисциплін, а також урахування структурних складників риторичної компетентності майбутніх фахівців означеної галузі.

Висновки. Аналіз і синтез теоретичних напрацювань науковців різних галузей дали змогу констатувати, що в спеціальній літературі різноаспектно проаналізовано й обґрунтовано сучасні підходи до формування риторичної компетентності майбутніх фахівців багатьох галузей, проте сучасні підходи до формування риторичної компетентності майбутніх журналістів під час вивчення мовознавчих дисциплін не знайшли належного висвітлення в українській лінгводидактиці вищої школи. Акцентовано, що з-поміж множини обґрунтованих у педагогічній науці підходів до навчання здобувачів вищої освіти (*особистісно зорієнтований, діяльнісно-орієнтований, системний, словоцентричний, українознавчий, комунікативно-діяльнісний, функційно-стилістичний, компетентнісний, контекстний, проблемний, соціокультурний та ін.*) як пріоритетні у формуванні риторичної компетентності майбутніх журналістів у процесі навчання мовознавчих дисциплін вважаємо *словоцентричний, комунікативно-діяльнісний, текстоцентричний, компетентнісний*, оскільки вони концептуально підпорядковані змістовим, процесуальним і технологічним аспектам мовленнєво-риторичної діяльності здобувачів вищої освіти, дидактичний потенціал яких сприяє оптимізації змісту й організаційних засад освітнього процесу з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності фахівців медійної галузі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бацевич Флорій, Кочан Ірина. Лінгвістика тексту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.

2. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі: монографія. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.
3. Горошкіна Олена, Караман Станіслав. Формування риторичної компетентності майбутніх учителів на міждисциплінарних засадах. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Педагогіка». 2023. № 4 (18). С. 357–370
4. Копусь О. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія. Одеса, 2012. 429 с.
5. Конівіцька Т. Структура риторичної компетентності психологів. *Проблеми освіти: зб. наук. праць ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. 2019. Вип. 93. С. 156–169.
6. Кулик О. Д. Мовленнєвий розвиток учнів основної школи в процесі вивчення словотвірної системи української мови: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2018. 474 с.
7. Мацько Л. Риторика. Київ: Вища школа, 2006. 311 с.
8. Методика навчання української мови. Термінологічний словник / Кол. авторів за ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.
9. Нищета В. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 340 с.
10. Овсієнко Л. М. Теоретичні основи навчання лінгвістики тексту студентів філологічних спеціальностей на засадах компетентнісного підходу: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 354 с.
11. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія. Київ: Генеза, 2014. 368 с.
12. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / [О.А. Кучерук, Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна, С.О. Караман та ін]; за ред. О.А. Кучерук. Київ: КНТ, 2016. 258 с.